

Fratelli tutti / Laudato si'

Duurzaamheid en spiritualiteit

Webinar VPW/CNV 18 juni 2021

Marjolein Tiemens-Hulscher

Groen Geloven

Dochter van 2 biologen

Moeder van 2 kinderen

Studie plantenveredeling Wageningen

Ruim 25 jaar onderzoek

2013 begonnen met Groen Geloven

In parochie catecheet duurzaamheid en lekenvoorganger

**Voorzitter werkgroep Theologie, Kerk en Duurzaamheid
van de Raad van Kerken**

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Fratelli Tutti

Broederschap en sociale vriendschap

Laudato si'

Broederschap sluit heel het universum in

Alles is met alles verbonden

Ecologische bewustzijn

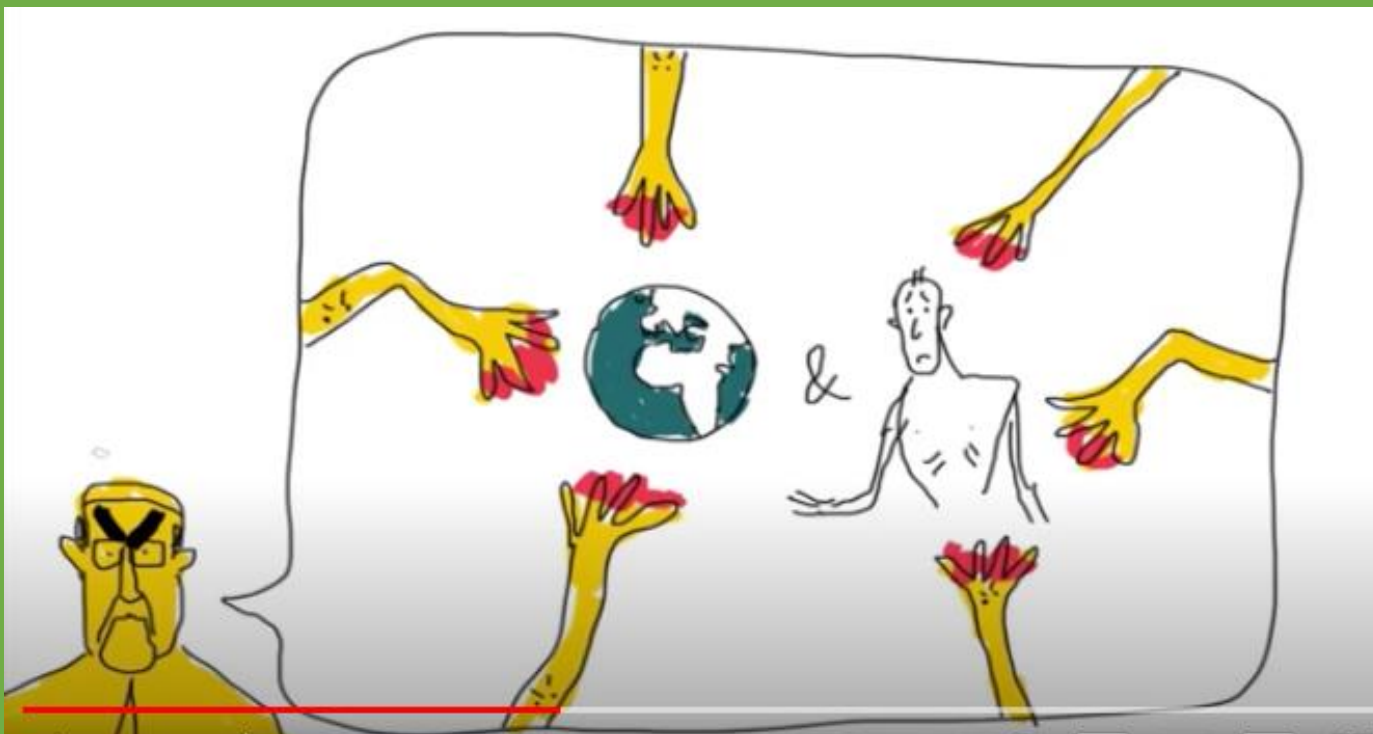
Gemeenschappelijke huishouding

Integrale ecologie

Twee encyclieken

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Schreeuw van de Aarde, roep van de arme

Armoede bestrijden kan alleen duurzaam

In de 45 jaar dat ik nu op de aarde rondloop, heeft het aantal mensen op onze planeet zich verdubbeld van 3,5 naar 7 miljard. En volgens de verwachtingen van de Verenigde Naties zal dat de komende decennia verder groeien tot 9, misschien wel 10 miljard mensen. Nog ingrijpender is dat het aantal mensen met een middeninkomen explosief zal toenemen van zo'n 1,5 miljard nu naar 3,5 miljard in 2030. De ongekende consumptiedruk die dat met zich meebrengt, betekent bijvoorbeeld dat we 70 procent meer voedsel zullen moeten produceren en ruim 50 procent meer energie moeten genereren.

We teren in op het natuurlijk kapitaal van toekomstige generaties. FOTO AFP

<https://www.youtube.com/watch?v=g3vSGdlmeqI>

Groen
Geloven is
duurzaam
doen

Ecologische crisis is in de diepste zin een spirituele of levensbeschouwelijke crisis.

De vervuiling zit deels in ons hoofd.

Taak pastores:
vervuiling uit de hoofden verwijderen

Ecologische bekering

Helpen bij aanleren duurzame levensstijl

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Boodschap om mee te geven

Duurzaam leven is geen zware opgave als je dit doet vanuit liefde:

Voor je medemens
Voor de schepping
Voor God.

Want als we het vanuit liefde doen, zal het vreugde geven.

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Spirituele kant

Liturgie

Verdieping

Pastorale zorg

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Liturgie

Elke zondag: Gebeden, liederen, overweging, alternatieve geloofsbelijdenis, voorbede

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Voorbede

19 & 20 juni

*Marjolein Tiemens-Hulscher, St. Petrus'
Banden Driebergen*

Aanleiding/actualiteit

Waterkwaliteit is tikkende tijdbom (Trouw 11 juni). Meer dan de helft van de 216 bronnen waaruit Nederland het drinkwater haalt zijn vervuild met zware metalen, bestrijdingsmiddelen, meststoffen en pfas.

Relevantie

Water van goede kwaliteit is van levensbelang voor mens en natuur. Vervuild water is schadelijk en ziekmakend voor mens en natuur. Slechts een kwart van de Nederlandse wateren is redelijk gezond en maar 1 procent is ecologische helemaal in orde kunnen we lezen in het rapport 'The final sprint for Europe's rivers'. Uitstelgedrag rondom de Kaderrichtlijn Water en te weinig aandacht voor het belang van water in beleidsplannen op het terrein van landbouw, infrastructuur en energie worden onder andere als oorzaken genoemd.

Uit de encycliek Laudato Si' van Paus Franciscus (Geprezen zijt Gij)

Wees geprezen, mijn Heer, door zuster water,
die zeer nuttig en nederig is, kostbaar en zuiver.

Voorbede

Wij bidden voor zuster water die in rivieren stroomt, dat zij weer zuiver mag worden. Dat wij haar met respect behandelen en haar niet gebruiken als afvoerputje. Dat zij kan blijven doen waarvoor ze bedoeld is, het brengen van leven en niet van ziekte.

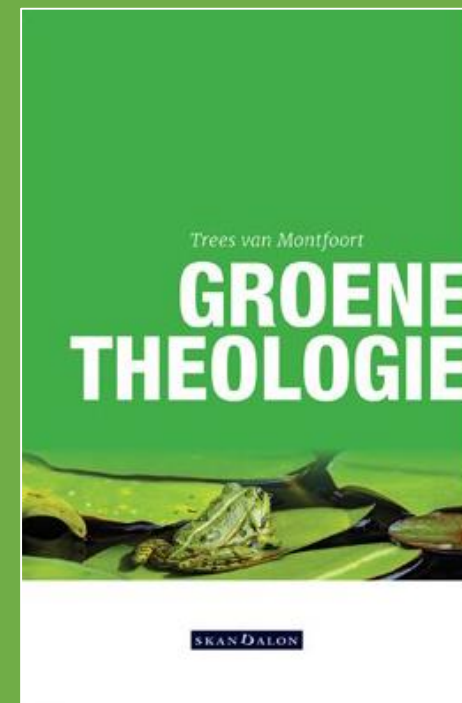
*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Tip: lees de Bijbel minder mensgericht

Verdieping:

Leesgroepje

Nieuwe inzichten en vragen in gesprek brengen.

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Liturgie

Elke zondag: Gebeden, liederen, overweging, alternatieve geloofsbelijdenis, voorbede

Kerkelijke momenten voor themavieringen, te combineren met een activiteit

Scheppingsperiode (1 sept t/m 4 okt) (door paus Franciscus afgekondigd)

Veertigdagen tijd

Gebedsdag voor het gewas

Dankdag voor het gewas

.....

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Scheppingswandeling, Laudato si' wandeling

Verdieping:

Ecologische spiritualiteit

Contact natuur

Verwondering, lofprijzing, vreugde,
dankbaarheid, verbondenheid,
afhankelijkheid

Laudato si' wandeling

Schilderij: Jan Scheffers

Meditatieve wandeling aan de hand van het Zonnelied van Franciscus van Assisi.
Een oefening in de bewustwording van verbondenheid en afhankelijkheid.

Groen Geloven
Marjolein Tiemens-Hulscher
April 2020

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Liturgie

Elke zondag: Gebeden, liederen, overweging, alternatieve geloofsbelijdenis, voorbede

Kerkelijke momenten voor themavieringen, te combineren met een activiteit

Scheppingsperiode (1 sept t/m 4 okt) (door paus Franciscus afgekondigd)

Veertigdagen tijd

Gebedsdag voor het gewas

Dankdag voor het gewas

Themavieringen en activiteiten aansluitend bij seculiere werelddagen

Dag van de aarde, 22 april

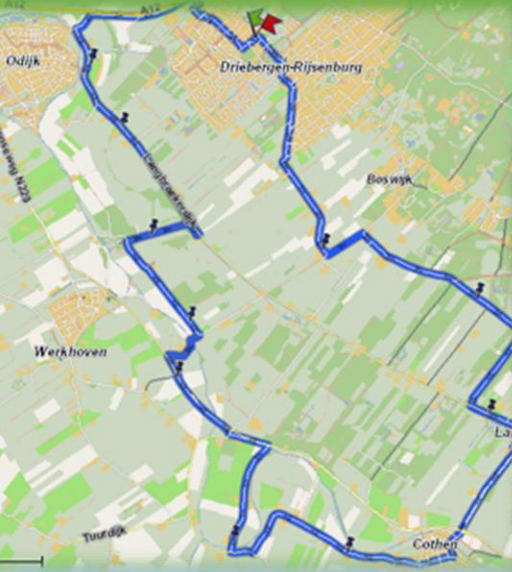
Wereldvluchtelingendag, 20 juni

Wereldvoedseldag, 16 oktober

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Fietsen langs boerderijen, oogsten, kopen, koken, eten, verhaal

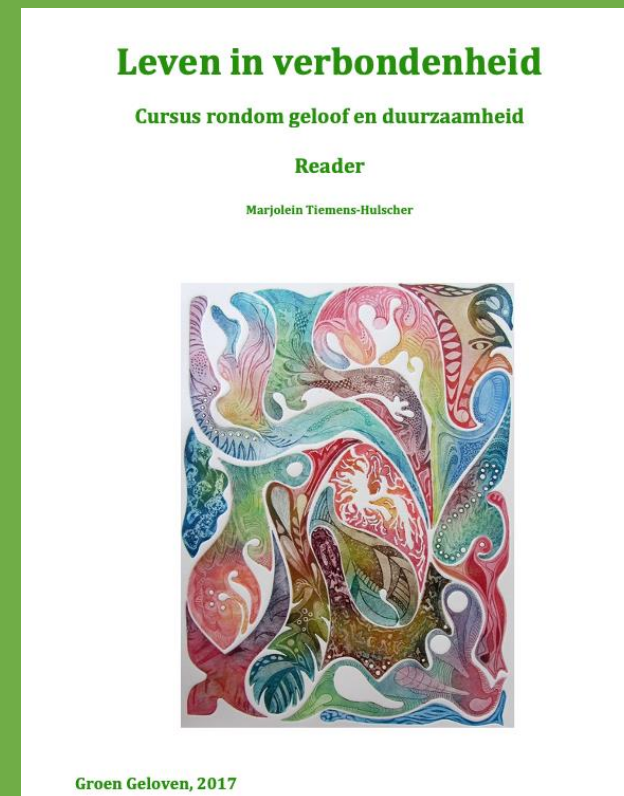
Verdieping

Lezingen, cursussen, gespreksgroepen, workshop, wandelingen enz.

Aansluiten bij Laudato si' doelen 5 en 6
ecologisch onderwijs
ecologische spiritualiteit

Onszelf verbinden met onze christelijke spiritualiteit
dienstbaarheid
wereld heel maken

Wat betekent dat voor ons doen en laten, de keuzes die we maken?

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Neem duurzaamheid op in het beleidsplan

Word een Groene kerk, www.groenekerken.nl

Verbindt mensen met elkaar voor een werkgroep duurzame parochie

Sluit je aan bij de Laudato si' doelen 1,2,3,4,en 7

1. roep van de aarde
2. schreeuw van de arme
3. ecologische economie
4. eenvoudige levensstijl
7. actie gemeenschap en de buurt

Praktisch

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Boodschap van hoop

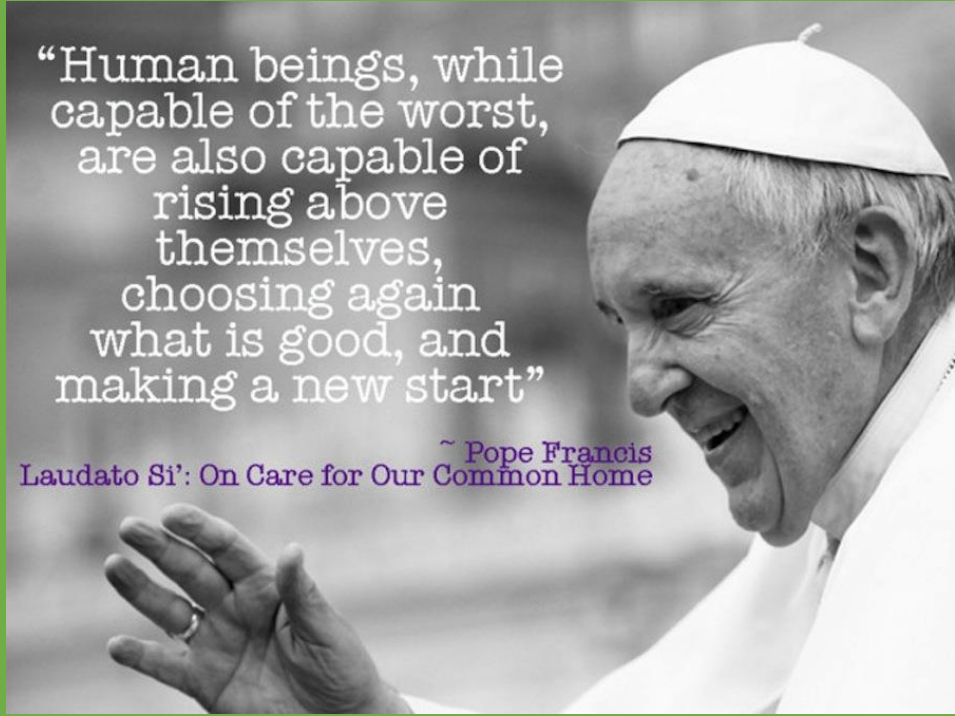
“En toch is niet alles verloren, omdat de mens, die in staat is zich tot het uiterste te verlagen, ook voor het goede kan kiezen en kan herleven, [...]. Hij is in staat eerlijk naar zichzelf te kijken, de eigen oververzadiging te onderkennen en nieuwe wegen naar ware vrijheid in te slaan.” (LS 205)

Kleine initiatieven zijn hoopvol voor de grote uitdaging, een voorafschaduwning van de werkelijkheid.

We zijn niet alleen om de schepping te herstellen. Alle schepselen helpen mee.

God laat ons nooit alleen, zijn licht verlicht de duisternis.

Pastorale zorg

“Human beings, while capable of the worst, are also capable of rising above themselves, choosing again what is good, and making a new start”

~ Pope Francis
Laudato Si': On Care for Our Common Home

Groen
Geloven is
duurzaam
doen

Integrale ecologie meten in de geest van Laudato Si'

1. Reactie op de **roep van de aarde** (meer gebruik van schone hernieuwbare energie en vermindering van fossiele brandstoffen om koolstofneutraliteit te bereiken, inspanningen om de biodiversiteit te beschermen en te bevorderen, toegang tot schoon water voor iedereen te garanderen, enz.)
2. Reactie op de **schreeuw van de armen** (verdediging van het menselijk leven vanaf de conceptie tot de dood en alle vormen van leven op aarde, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen zoals inheemse gemeenschappen, migranten, kinderen die gevaar lopen door slavernij, enz.)
3. Ecologische **economie** (duurzame productie, eerlijke handel, ethische consumptie, ethische investeringen, desinvestering van fossiele brandstoffen en elke economische activiteit die schadelijk is voor de planeet en de mensen, investeringen in hernieuwbare energie, enz.)
4. Aannee van een **eenvoudige levensstijl** (nuchterheid in het gebruik van hulpbronnen en energie, vermijd plastic voor eenmalig gebruik, adopteer een meer plantaardig dieet en verminder de vleesconsumptie, meer gebruik van het openbaar vervoer en vermijd vervuilende vervoerswijzen, enz.)

5. Ecologisch **onderwijs** (heroverwegen en herontwerpen van onderwijscurricula en hervorming van onderwijsinstellingen in de geest van integrale ecologie om ecologisch bewustzijn en actie te creëren, de ecologische roeping van jongeren, leraren en onderwijsleiders enz. te bevorderen)

6. Ecologische **spiritualiteit** (hervind een religieuze visie op Gods schepping, stimuleer meer contact met de natuurlijke wereld in een geest van verwondering, lofprijzing, vreugde en dankbaarheid, promoot op de schepping gerichte liturgische vieringen, ontwikkel ecologische catechese, gebed, retraites, vorming, enz. .)

7. Nadruk op **betrokkenheid** van de **gemeenschap en participatieve** actie om zorg te dragen voor creatie op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau (bevorderen van belangenbehartiging en volkscampagnes, aanmoedigen van verankering in lokale ecosystemen en buurtecosystemen, enz.)

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Inspiratie materiaal

<https://groengeloven.com>

<https://groenekerken.nl>

<https://groenekalender.nl>

<https://scheppingvieren.nl>

<https://laudato-si.nl>

<https://laudatosiweek.org>

<https://laudatosiactionplatform.org/about/>

<https://www.laudatosi.org>

<https://catholicclimatemovement.global>

link filmpje wat je moet weten over LS in twee minuten

<https://www.youtube.com/watch?v=g3vSGdlmeqI>

link naar de duurzame voorbede

<https://www.parochie-sintmaarten.nl/vieringen/>

een eind naar beneden scrollen

Groene Theologie van Trees van Montfoort en
gespreksmateriaal:

<http://www.skandalon.nl/shop/theologie-cultuur/483-groene-theologie.html>

<https://www.vanmontfoortcommunicatie.nl/groene-theologie/>

Brochure Van God is de aarde en al wat daar leeft (uitgave
Raad van Kerken),

<https://www.raadvankerken.nl/product/van-god-is-de-aarde/>

<https://www.raadvankerken.nl/product/van-god-is-de-aarde-2/>
(digitaal)

Laudato si'

<https://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=5000>

Rapport Groene parochies Nederland van Elisabeth Hense,
Radboud universiteit.

<https://www.ru.nl/ftr/ftr-en-samenleving/samenwerkingen-thema/religieuze-cultuur/groene-parochies-nederland/>

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*

Kerkelijke momenten

- Scheppingsperiode (1 sep t/m 4 okt) door paus afgekondigd
- Wereldgebedsdag schepping, 1 september
- Patroonsfeest Franciscus van Assisi, 4 oktober, werelddierendag
- Gebedsdag voor het gewas (eerste of tweede woensdag in de maand maart)
- Dankdag voor gewas en arbeid (eerste woensdag november)
- Veertigdagentijd/vastenperiode
- Patroonsfeest Sint Maarten, 11 november
- Roepingenzondag
- Sacramentsdag

Seculiere werelddagen

- Warme truiendag, februari, vr 11 feb 2022
- Wereldwaterdag, 22 maart
- Dag van de aarde, 22 april
- Dag van de biodiversiteit, 22 mei
- Wereld milieudag 6 juni
- Wereld vluchtelingendag, 20 juni
- Herdenking slavernijverleden, 1 juli Keti Koti Festival
- World population day, 11 juli
- Dag van de schone lucht, 7 september
- Dag van de duurzaamheid, 10 oktober
- Europese dag tegen mensenhandel, 13 oktober
- Wereldvoedseldag, 16 oktober
- Wereldkinderdag, 20 november
- Dag van de mensenrechten, 10 december

*Groen
Geloven is
duurzaam
doen*